

Hölgyeim és Uraim!

(Rosivall László: Emlékezés Korányi sírjánál halála 71. évfordulóján)

Nagyjainkról megemlékezni öröm, nemcsak kötelesség!

Korányi világhírű nephrologusi munkásságát és életének szomorú oldalát, aki itt van, jól ismeri. Ezért a mai megemlékezés legyen rendhagyó! Most emlékezünk a szépre, a boldog, de harcos békeidőkre, a gondolataira, az elismerésekre, a mindennapjaira!

Ha Korányi tudományos érdemeinek lényegét röviden akarnánk összefoglalni, azt mondhatnánk, hogy Korányi Sándor a fizika, a kémia módszereinek alkalmazásával, a klinikai kérdések állatkísérletekkel történő megoldásával, a funkcionális klinikai gondolkodásmóddal a kórélettan megalapozója és kifejlesztője. De ennél sokkal több! Humanista klinikus, politikus, ember az embertelenségben!

Németh László szerint (1932): Korányi filozófus-természet. Filozófus, aki a részletet az egész felől látja, akiben minden új tény az egész gondolatenger hullámmozgását indítja meg.

Milyen bölcsesség árad Korányi szavaiból, amikor azt mondja:

„A magyar ember szeret politizálni. Én is magyar ember vagyok, jó magyarnak tartom magam, nekem is vannak politikai elveim. Egy helyről azonban feltétlenül ki kell úzni a politikát. Ez a hely az egyetem és a tudomány. Mert az olyan egyetem, ahol politizálnak, az olyan tudomány, melynek igazságai különböző pártállásra épülnek, nem egyetem és nem tudomány. Az orvostudományban egyetlen igazság van: ez a tudásnak és az emberszeretnek igazsága, mely nem alakulhat senkinek egyéni felfogása szerint.”

„A tehetségtelenek örök összefogása a tehetséggel szemben” – mondta, amikor a kari ülésről visszatérve szomorúan újságolt egy-egy méltatlan döntést.

A múlt század elején, a 20-as években, Korányi Sándor tanít, vezeti az intézetet, és egyre fontosabb szerephez jut az ország orvosi életében.

1927-től a Budapesti Egyetem Orvosi Karának képviselőjében felsőházi tag. Felsőházi beszédei szónoki remekművek, tartalmuk magvas és mindig haladó. Az orvosok sanyarú helyzetét éppúgy feltárja a felsőház előtt, mint a mezőgazdasági munkások rossz táplálkozását, a vidéki egyetemek létét ugyanúgy megvédi, mint ahogy bátran és nyíltan hangsúlyozza a protekcionizmus terjedésének veszedelmét. Tiszteletbeli tagja a Magyar Tudományos Akadémiának. Egymást követik a nemzetközi tudományos elismerések. Az athéni tudományos akadémia díszoklevele, a különböző külföldi intézmények tiszteletbeli tagsága, a breslauer, lyoni díszdoktori oklevél, német, finn, amerikai, olasz tiszteletbeli tagságok oklevelei, majd hazai megtiszteltetések: a Corvin lánc, a szegedi és pécsi egyetem díszdoktorsága, a debreceni „Collegium Medicarum” díszoklevele, Balatonfüred díszpolgári oklevele mind megannyi jele a megbecsülésnek.

De milyenek voltak a klinika mindennapjai? Tanítványai elmondásai alapján valahogy így történtek:

A kocsni pontos időben gördül a klinika elé. Pontosan 10 órakor sötét utcai ruhában megjelenik Korányi Sándor a hallgatóság előtt, és megtartja egy órás előadását, melyre előző este nagyon gondosan elkészült. A taps után szobájába megy, most hozzák tizóraját, melyet a mindenkori adjunktus társaságában fogyasztja el. Soha senki más nincs jelen. Köpenyt ölt, és vizitre indul. A vizit után, melynek folyamán népes orvoshad kíséri, visszatér a szobájába és hivatalos ügyeket intéz. Beszólítja azt, aki tudományos dolgozatot készített, leülteti és felolvastatja a dolgozatot. Aztán véleményt mond. Azt is behívhatja, akiről úgy határozott, hogy már elég időt töltött a klinikán. „Mik a jövő tervei?” – kérdezi. Ez jelenti az „exmissiót”. Néha a laboratóriumba megy. Megtekinti a folyamatban levő vizsgálatokat. 1 órakor leveti a köpenyt, kezet fog az adjunktussal, a nem nagyon fényes Kreisler kocsni hazaviszi. Délután betegeket fogad. Este olvas és készül a másnapi előadásra.

De ne feledjük, hogy azért ő volt az, aki vizeletmintákért Vácig utazott, rohant a hosszútávú futókkal, hogy megvizsgálja a fizikai terhelés, az izzadás hatását is a vizelet ozmotikus aktivitására, mert érezte ennek a kérdésnek a hatalmas jelentőségét, bár nem tudta, hogy még 100 év múlva is ezzel a módszerrel és elmélettel tudják megmagyarázni majd a makk egészséges bosztoni marathóni futók hirtelen halálát.

Korányi Sándor igazi példakép lehet a jövő számára, példakép, aki a teljes életet akarta, aki küzdött a jobbért, a szellemi és emberi értékekért, harcolt a betegekért, az emberiségért. Korányi Sándorral az orvostudományban tért nyert a kóréletteni, a funkcionális gondolkodás, az alaptudományok felhasználása, a kísérletezés a belklinikán, a betegágy mellett kialakult kérdések életteni, kórtani kísérletek, gyakran állatkísérletek útján történő vizsgálata és az eredmények felhasználása megint csak a kórteremben. Jellemezte a törekvés az egzaktságra, a kifejezés világossága, a szigorú kritika a gyógyításban és a tudományos kutatás eredményeiben egyaránt és még valami: egy nehezen kifejezhető sajátság, melyet még leginkább a tisztesség kifejezés közelít meg. Jóakarát, jóindulat, a lehető legjobb szándékok feltételezése a tudományos ellenfélben is, a kísérleteknek és azok értelmezésének becsületessége és megbízhatósága. Mindez Korányi Sándorból sugárzott. És még valami: optimizmus, a tudomány haladásába vetett hit, a terápia nihilizmusának elvetése és jövőendő eredményességének biztos tudata. Humanizmus és „morális életfelfogás”, melynek hatása alól senki sem vonhatta ki magát, aki környezetébe került. Milyen kár, hogy szellemi hagyatékának jelentős része még mindig Egyetemünkön és a Magyar Tudományos Akadémián feldolgozatlanul hever ládák fenekén!

Kedves Kollégák! ma, itt Korányi Sándorra gondolunk, de kérem, hogy gondoljunk, gondoljanak máskor is rá. Nem elegendő, ha csupán emlékét tartjuk ébren magunk, tanítványaink és utódaink számára; igyekeznünk kell, hogy mi, a saját korunkban, a mai körülményeink között a gondolkodásnak, az egyéniségnek, az ideáloknak, a tisztességnek és a munkának arra a magasrendűségére eljussunk, melyet a maga korában és a maga körülményei között Korányi Sándor elért.

De nem kerülhetjük meg a kérdést és legyünk őszinték, szókimondók; vajon marad-e utánunk valaki, lesz-e új generáció, aki továbbviszi ezen értékeket és az emlékezést?!

Kérem, hogy miközben a Magyar Vese-Alapítvány alapító elnökeként elhelyezem a majdani új generáció, a szakma és az utókor koszorúját hazánk egyik legnagyobb nephrologusának, Korányi Sándornak sírjára, emlékezzünk és vigasztalódjunk Arany János bölcs szavaival:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázzván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,...”

Eközben azonban őszintén és mélyen sajnáljuk, hogy Kosztolányinak igazsága órá is érvényes.

„Szegény a forgandó, tündér szerencse,
hogy e csodát újólá megteremtse.”